

ԺԳ.00.02

Աշխարհագրության դասականի մեթոդիկա

**ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ,
ԱՌԱՋԱՆԱԿՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՆՐԱՆՑ ԿԻՐԱՌՄԱՆ
ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՈՒՄ (ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ)**

Անի ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆ

Բանալի բառեր. Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաներ, մանկավարժական համակարգ, ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կառուցվածք, աշխարհագրության ուսուցման գործընթաց, դպրոցականների հետազոտական կարողությունների զարգացում

Keywords: modern educational technologies, pedagogical system, the structure of modern educational technologies, the teaching process of Geography, development of students' research skills

Ключевые слова: современные педагогические технологии, педагогическая система, структура современных педагогических технологий, процесс преподавания географии, развитие исследовательских умений школьников.

СТРУКТУРА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ, ИХ ОСОБЕННОСТИ, АКТУАЛЬНОСТЬ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОГРАФИИ (В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ)

Ани Мкртумян

Одной из современных проблем, стоящих перед образованием, является развитие исследовательских умений школьников, что также важно в преподавании географии. Одним из способов преодоления последнего является использование современных педагогических технологий. Педагогические технологии имеют сложную структуру. Им свойственны концептуальность и новизна, системность, целостность, тотальность, воспроизводимость, эффективность и оптимизация.

В случае эффективного использования педагогических технологий можно получить гарантированные результаты.

THE STRUCTURE OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES, THEIR FEATURES, THE ACTUALITY OF THEIR IMPLEMENTATION IN THE PROCESS OF TEACHING GEOGRAPHY (IN THE SECONDARY SCHOOL)

Ani Mkrtumyan

One of the modern challenges facing education is the development of research skills of students of secondary schools, which is also important in the teaching process of Geography. The usage of modern educational technologies is a way to overcome the above-mentioned problem. Educational technologies have a complex structure. They are inherent in conceptuality and novelty, system, integrity, totality, reproducibility, efficiency and optimization.

The effective implementation of educational technology can provide guaranteed results.

Կրթության առջև ծագած ժամանակակից մարտահրավերներից է դպրոցականների հետազոտական կարողությունների զարգացումը, որը կարևորվում է նաև աշխարհագրության ուսուցման գործընթացում: Վերջինիս հաղթահարման ուղիներից է ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառումը: Ուսուցման տեխնոլոգիաներն ունեն բարդ կառուցվածք: Նրանց բնորոշ են կոնցեպտուալությունն ու նորոյթը, համակարգային, ամբողջական և գումարային լինելը, վերարտադրողականությունը, արդյունավետությունը և լավարկումը:

Ուսուցման տեխնոլոգիաների արդյունավետ կիրառման դեպքում կարելի է ստանալ երաշխավորված արդյունքներ:

Գիտատեխնիկական առաջընթացը նպաստեց կրթության բնագավառում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոչ միայն կիրառմանը, այլև ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների առաջացմանը և զարգացմանը: Նշված միտումները շարունակվում են նաև արդի ժամանակներում: Կատարվում են արմատական որակական փոփոխություններ՝ կապված կրթության մեջ դասավանդողի և դպրոցականի դերակատարության փոփոխությունների հետ: Կարևորվում է ուսուցման գործընթացի մասնակիցների հարաբերությունների ազատականացումը և մարդասիրականացումը, հարկադրված ուսուցման մերժումը, տարբերակված ուսուցումը,

դպրոցականի կողմից ինքնուրույն աշխատանքների իրականացումը, երաշխավորված արդյունքների ապահովումը: Ուսումնական գործընթացի կենտրոնական դեմքն է դարձել ուսումնառողը [1, էջ 16]:

Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս ուսուցման գործընթացում մեր ուշադրության կենտրոնում պահել դպրոցականին, նրա անձը, հետաքրքրությունները, հոգեբանական և տարիքային առանձնահատկությունները, նպաստել նրա ինքնուրույն ուսումնառությանը, կատարել հետազոտական աշխատանքներ, որոնք կիրառելի են գործնականում [4]: Նկատենք, որ հետազոտական աշխատանքների կիրառումն ուսուցման գործընթացում ժամանակակից կրթության պահանջներից մեկն է [3, էջ 4]:

Հարկ է նշել, որ ուսուցման տեխնոլոգիաները սկզբնական շրջանում ներդրվել են բարձրագույն և մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում, իսկ հանրակրթական համակարգում վերջիններս ներմուծվել են ավելի ուշ:

Աշխարհագրության ուսուցման գործընթացում ևս ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրումը, արդյունավետ կիրառումը և լավարկումը արդիական հիմնախնդիրներից են, որոնց հաղթահարման գործին է միտված սույն աշխատանքը:

Նշենք, որ <<ուսուցման տեխնոլոգիա>> հասկացությունը տարբեր հեղինակների մոտ սահմանվում է տարբեր կերպ: Ստորև ներկայացված բնորոշումը մեր պատկերացմամբ առավել ընդունելի է:

<<Ուսուցման տեխնոլոգիան կոնկրետ ուսումնադաստիարակչական նպատակների իրականացումն ապահովող և կրթական գործընթացի փոփոխվող պայմաններում, տրված ժամանակում կանխորոշված արդյունքների հասնելու երաշխիքների, ուսուցման մոդելիների մշակման և իրականացման տեխնոլոգիական գործընթացն է, ինչպես նաև հենց ուսուցման մոդելների նկարագրություն (տեխնոլոգիական հերթագայություն, քարտ, քարտեզ)>> [1, էջ 14]:

Ուսուցման տեխնոլոգիան մանկավարժական համակարգի բաղադրիչ է և կրթական տեխնոլոգիայի տարր, նրա գործընթացային մասը (Հավելված նկ. 1) [1, էջ 21]:

Մանկավարժական համակարգը (ՄՀ) փոխկապակցված միջոցների, մեթոդների և գործընթացների որոշակի ամբողջություն է, որոնք անհրաժեշտ են տրված որակներով անձի ձևավորման վրա կազմակերպված, նպատակաուղղված և կանխամտածված մանկավարժական ազդեցության համար:

ՄՀ համարվում է դասավանդողի, դպրոցականի, կրթական նպատակների, արդյունքների, կրթության բովանդակության, ուսուցման տեխնոլոգիաների և գնահատման բաղադրիչների համախումբը և գործիքակազմը, որոնք փոխկապակցված են միմյանց հետ:

Ուսուցման տեխնոլոգիան ՄՀ-ի բաղադրիչն է, և նրա կառուցվածքը կարելի է ներկայացնել երկու տարբերակով (աղյուսակ 1) ` ըստ այն կազմող տարրերի (մեթոդներ, ձևեր, եղանակներ, հնարներ, միջոցներ և ուսուցման, տեղեկատվության, դեկավարման ձևեր) և ըստ գործառնությունների (նախագծում, իրականացում, վերլուծություն, արժևորում և գնահատում) (Հավելված, նկ.1, 2):

Ուսուցման տեխնոլոգիայի կառուցվածքը. Աղյուսակ 1

Ըստ այն կազմող տարրերի	Ըստ գործառնությունների
❖ մեթոդներ ❖ միջոցներ ❖ հնարներ ❖ եղանակներ ❖ ձևեր՝ ուսուցման, տեղեկատվության, կառավարման	❖ նախագծում ❖ իրականացում ❖ վերլուծություն ❖ արժևորում ❖ գնահատում

Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաների վերնշաղ կառուցվածքն էլ պայմանավորում է նրանց բնորոշ առանձնահատկությունների առկայությունը, որոնք ներկայացված են ստորև.

1. **Կոնցեպտուալությունը և նորույթը**-ուսուցման տեխնոլոգիան պետք է հենվի գիտական հասկացությունների որոշակի շրջանակի, հայեցակարգի վրա (ներառյալ փիլիսոփայական, հոգեբանական կամ դիդակտիկ գաղափարախոսությունը), ունենա իրական առավելություններ ավանդական ուսուցման նկատմամբ: Այս առանձնահատկությունը կարևորվում է հատկապես նախագծման փուլում, երբ ընտրվում է ուսուցանվող նյութի բովանդակությունը, գիտական հասկացությունների շրջանակը, սահմանվում ուսուցման նպատակները, պլանավորվում արդյունքները:

2. **Համակարգային, ամբողջական և գումարային** (ինտեգրվողականություն) լինելը-ուսուցման տեխնոլոգիան պետք է օժտված լինի համակարգի բոլոր հայտանիշներով, այդ թվում՝ գործընթացի տրամաբանական հաջորդականությամբ, նրա բոլոր փուլերի փոխկապակցվածությամբ, միավորելով

նպատակը, միջոցները, մեթոդները, ուսուցման կազմակերպման պայմանները մեկ համակարգում, և ապահովվի այդ համակարգի ամբողջական գործառնությունը և իրականացումն ուսուցման գործընթացում: Այս առանձնահատկությունը դրսևորվում է ինչպես նախագծման, այնպես էլ՝ իրականացման փուլում, ապահովում է սահմանված նպատակների իրականացում և նախատեսված արդյունքների ստացում:

3. Վերարտադրողականությունը- ուսուցման տեխնոլոգիայի կիրառումն երաշխավորում է ուսուցման նպատակների իրականացում միատեսակ կրթական հաստատություններում ուսուցման գործընթացի այլ մասնակիցների հետ ևս, եթե անգամ կան տարբեր նախադրյալներ (ուսումնառողների պատրաստվածության աստիճան, դասավանդման որակավորում, նյութատեխնիկական բազա և այլն): Այս պարագայում ենթադրվում է, որ պետք է հետևել տվյալ ուսուցման տեխնոլոգիային համապատասխան ընթացակարգերին, տեխնոլոգիական գործողություններին:

4. Արդյունավետությունը և լավարկումը- ենթադրում է, որ նոր տեխնոլոգիայի վերարտադրության ժամանակ պետք է ձեռք բերվի որոշակի ցուցանիշներ, պետական կրթական չափորոշիչների իրականացման երաշխիքներ, մարդկային, տեխնիկական, ֆինանսական հնարավորությունների լավարկված իրականացում: Արդյունավետությունը գնահատվում է ստացված արդյունքների վերլուծության և արժևորման արդյունքում՝ նպաստելով ուսուցման գործընթացի ամբողջական անդրադարձին, իրականացված նպատակների գնահատմանը, ուսուցման տեխնոլոգիայի կատարելագործմանը:

Ուսուցման տեխնոլոգիայի արդյունավետ իրականացման գրավականն է հստակ նպատակների սահմանումը՝ խուսափելով երկիմաստություններից: Նպատակները պետք է լինեն իրատեսական և կոնկրետ, որոնց հասնելու համար պետք է առաջնորդվել տեխնոլոգիական համապատասխան գործողություններով: Պետք է պլանավորել ուսումնական և դաստիարակչական այնպիսի գործընթացներ, որոնք կապահովեն տրված պայմաններում սահմանված նպատակների իրագործում: Կարևոր է նաև նշված գործընթացների վերահսկողությունը և գնահատումը: Գնահատման արդյունքները տեսանելի և չափելի դարձնելու նպատակով կիրառվում են թվանշային (միավորային կամ քանակական) գնահատման առաջադրանքներ և անել միանշանակ եզրակացություններ նպատակի իրականացման աստիճանի վերաբերյալ: Հետևաբար, նպատակահարմար է կրթական նպատակները ձևակերպել դպրոցականի ուսումնական (կրթական) արդյունքների միջոցով:

Աշխարհագրության ուսուցման գործընթացում ևս կիրառելի են ժամանակակից ուսուցման տեխնոլոգիաները, որոնք հնարավորություն են տալիս դպրոցականին զինել քսանմեկերորդ դարին համարժեք գիտելիքներով, կարողություններով ու հմտություններով, որոնց շարքում են քննադատական և ստեղծագործական մտածողության, հետազոտական կարողությունները և հմտությունները [3, 5]: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը՝ ստորև կներկայացնենք վերջիններիս զարգացմանն ուղղված ուսուցման նպատակները (աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 2-ի վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ այստեղ առանձնահատուկ ուշադրության են արժանանում ուսումնառողների ինքնուրույն, ստեղծագործական հետազոտական գործունեությունը, անձանոթ իրավիճակներում կողմնորոշվելու և լուծումներ գտնելու կարողությունները: Հետևաբար՝ հետազոտական կարողությունների զարգացումը առավել բարդ կրթական նպատակներից է, որը ենթադրում է ուսումնառողների հետազոտական աշխատանքների իրականացում, յուրացրած գիտելիքների փոխակերպում:

Ուսումնառողների կողմից կրթության բովանդակության յուրացման չորրորդ մակարդակը.

Աղյուսակ 3

Ուսուցման նպատակները	
- Մովորեցնել ինքնուրույն առանձնացնել և լուծել հիմնախնդիրները, ձևակերպել/ընտրել հետազոտական հարցը և մշակել հետազոտության պլանը, իրականացնել հետազոտական գործունեությանը, - Նախապատրաստել անձանոթ իրավիճակներում գործունեության:	Դասավանդողը կառավարում է ուսումնառողների ինքնուրույն ուսումնական գործունեությունը:
Արդյունքները	
Ուսումնառողները - Կարողանում են ինքնուրույն առանձնացնել հիմնախնդիրները, - Կարողանում են գտնել հակասությունների հաղթահարման	Ուսումնառողները Իրականացնում են հետազոտական արգասաբեր

ճանապարհներ հետազոտական խնդիրների լուծման համար, • Գտնում և օգտագործում են նոր տեղեկատվություն, • Հետազոտում են, հայտնաբերում, • Գիտելիքները և կարողությունները հմտորեն օգտագործում են անձանոթ իրավիճակներում:	գործունեություն • Փոխակերպում են ունեցած գիտելիքները:
---	--

Աղբյուրը՝[1, էջ 29-31]:

Ինչպես հայտնի է, ուսուցման տեխնոլոգիան կրթական գործընթացի մասնակցիների փոխազդեցության միջոցներն ու եղանակներն են (գործիքակազմ և տեխնիկա):

Մեթոդները, միջոցները, ձևերը, եղանակները, հնարներն ուսուցման տեխնիկայի բաղադրիչներն են, որոնք ընտրվում և օգտագործվում են

- ✓ կրթական նպատակներին
- ✓ ուսումնական տեղեկատվության բովանդակությանը և բարդությանը,
- ✓ ուսումնառողների տարիքային և ֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններին,
- ✓ դասավանդողի մանկավարժական վարպետությանն ու անհատական առանձնահատկություններին,
- ✓ ուսումնական հաստատությունների նյութական հագեցվածությանը համապատասխան:

Ուսուցման տեխնոլոգիայի կարևոր բաղադրիչ են նաև տեղեկատվական և ղեկավարման միջոցներն ու եղանակները (դիագնոստիկական և վերահսկողությունը), որոնք հնարավորություն են տալիս ստանալ օպերատիվ տեղեկատվություն, ընդունել անհրաժեշտ որոշումներ ճիշտ ժամանակին, կատարել շտկումներ վերջնական արդյունքների հասնելու գործընթացում, որոշել ստացած արդյունքների և դրված նպատակների համապատասխանության աստիճանը:

Կրթության, դաստիարակության ելակետային և ընթացիկ դիագնոստիկական կրթական գործընթացի նախագծման բոլոր հանգամանքների պարզաբանումն է, դրա ճշգրիտ որոշումը ստացված արդյունքներով՝ ադեցությունը ժամանակին, դրա արգասավորության (սահմանված նպատակների իրականացման աստիճանը) հետ կապված ընթացքի նկարագրությունը և վերլուծություն:

Ըստ Հ. Պետրոսյանի՝ դիագնոստիկական իր մեջ ընդգրկում է

- ❖ վերահսկողություն – ազդեցություն
 - չափանշում
 - գնահատում

ստուգում

- ❖ վիճակագրական տվյալների կուտակումը
- ❖ դրանց վերլուծությունը
- ❖ դինամիկայի, միտումների բացահայտումը
- ❖ իրադարձությունների հետագա արգացման կանխատեսումը:

Ուսուցման տեխնոլոգիան նախագծելիս ընտրվում են չափանիշները, որոնք անհրաժեշտ են վերահսկման համար, հայտանիշները՝ դիագնոստիկայի իրականացման համար, որոշվում են դիագնոստիկայի ենթարկվող որակի ինտենսիվության չափման և արժևորման մեթոդիկաների հավաքածուն է:

Վերահսկողությունն ենթադրում է ուսումնառողների գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների, իրազեկությունների վրա ազդեցություն, դրանց չափանշում, արժևորում և գնահատում:

Ստուգումն ապահովում է դասավանդողի հետադարձ կապն ուսումնառողների հետ և ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանի մասին օբյեկտիվ տեղեկատվության ստացումը:

Ուսուցման տեխնոլոգիայի նախագծման ժամանակ մենք որոշում ենք

1. վերահսկողության տեսակները

- ❖ անհատական և ճակատային հարցում, նախագծի սահմանում կատարված աշխատանքի մասին հաշվետվություն, քննարկում, գրույց,
- ❖ ստուգողական և ստեղծագործական աշխատանքներ,
- ❖ գրաֆիկական աշխատանք, լաբորատոր և փորձնական աշխատանք, պահանջվող փորձարարական խնդիրների լուծում,
- ❖ լսատեսողական վերահսկողություն,
- ❖ թեստերի և թեստային առաջադրանքների կատարում,
- ❖ անհատական աշխատանքների և նախագծերի կատարում,
- ❖ գիտական գրականության և սկզբնաղբյուրների հետ աշխատանք,

- ❖ հետազոտական և վերլուծական աշխատանքներ,
- ❖ ինքնավերահսկում
- ❖ ավարտական քննություններ

2. Վերահսկողության ձևերը

- նախնական
- ընթացիկ
- թեմատիկ
- միջանյալ
- ամփոփիչ
- դասավանդման և ուսումնառության գործընթացների վիճակի արդիական վերահսկողություն

Հիմնական դպրոցում աշխարհագրության ուսուցման գործընթացում կիրառվող վերահսկողության տեսակներին կարելի է ավելացնել հետևյալը.

1. խմբային հարցում,
2. զեկուցում,
3. սահիկաշարի բանավոր ներկայացում,
4. քարտեզով աշխատանք (նաև ուրվագծային քարտեզով),
5. անհատական աշխատանքների կատարում,
6. նախագծերի ստեղծում և ներկայացում,
7. հետազոտական աշխատանքներ

Վերահսկողության ձևերի մեջ կարելի է ընդգրկել ուսուցանող (ձևավորող) գնահատումը [2, էջ 67]: Ուսուցման տեխնոլոգիայի գործընթացն ընդգրկում է հետևյալ փուլերը (տեխնոլոգիական գործողությունները) [1, էջ 35].

1. նախագծում (նախագծային կառուցահատված),
2. կատարում կամ իրականացում (կատարողական կառուցահատված),
3. վերլուծություն, արժևորում և գնահատում (գնահատման վերլուծական կառուցահատված) (Հավելված նկար 4):

Նախապատրաստման փուլում լուծվում են այնպիսի կարևոր խնդիրներ, ինչպիսիք են

- նպատակադրումը,
- պայմանների դիագնոստիկական (սկզբնական և ելակետային պայմաններ),
- արդյունքների կանխատեսում,
- վերջնական արդյունքների ձևակերպումը:

Նախագծային կառուցահատվածում

1. կատարվում է ուսուցման տեխնոլոգիայի ժամանակային պլանավորում,
2. ուսումնական գործընթացի յուրաքանչյուր միավորի համար ձևակերպվում են մասնավոր նպատակներ և արդյունքներ,
3. կառուցվում և/կամ լավարկվում է ուսուցման տեխնոլոգիան՝ ընտրելով համապատասխան մեթոդներ, մանկավարժական հնարներ, ուսուցման կազմակերպման ձևեր և միջոցներ,
4. կառուցվում է տեղեկատվական և դեկլարման համակարգը,
5. իրականացվում է պլանավորում, կազմվում են ուսումնական պարապմունքների տեխնոլոգիական հերթագայության քարտեզը (դասի պլանները),
6. մշակվում է մանկավարժական մշտադիտարկում:

Ուսուցման **տեխնոլոգիայի կատարարողական** կառուցահատվածը նախագծային փուլում սահմանված նպատակների իրականացմանն ուղղված գործընթացն է:

Այս փուլում ներառված է հետևյալը.

- առաջիկա գործողությունների նպատակների և սպասվող արդյունքների պարզաբանում ուսումնառողների համար,
- դասավանդման և ուսումնառության ընտրված մեթոդների, միջոցների և ձևերի օգտագործում,
- ուսումնառողների ուսումնական գործունեության խթանման տարբեր միջոցների կիրառում,
- դասավանդման և ուսումնառության գործընթացի ընթացիկ որակի գնահատում և վերահսկողություն, դրանց վերլուծություն և շտկում,
- հետադարձ կապ:

Ուսուցման տեխնոլոգիայի **գնահատման-վերլուծական** կառուցահատվածում կիրառվում են գնահատման տարբեր գործիքներ՝ պարզելով կրթական նպատակների և կրթական գործընթացների մասնակիցների գործունեության արդյունքների համապատասխանության աստիճանը (արգասաբերությունը):

Քանի որ ժամանակակից կրթական տեխնոլոգիաները հիմնվում են տեղեկատվական նորագույն տեխնոլոգիաների և եղանակների օգտագործման վրա, ապա ժամանակակից ուսուցման գործընթաց իրականացնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել դասավանդողների որակավորումը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից օգտվելու կարողությունները: Ասվածը սերտորեն առնչվում է հետազոտական կարողությունների զարգացմանը ևս, քանի որ այս կարողությունները բաղկացած են երկու խմբից՝ տեղեկատվական գրագիտության և մեդիա գրագիտության կարողություններ [2, էջ 30]:

Հետևաբար, ժամանակակից ուսուցման տեխնոլոգիաների նախագծման և իրականացման հարցում կարևոր գործոն է դասավանդողի մասնագիտական պատրաստվածությունը, մասնավորապես՝ նորագույն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների տիրապետումը, կիրառումը, ինչը հնարավորություն է տալիս ուսուցման տեխնոլոգիաներն ազատորեն ներդնել ուսուցման ավանդական համակարգ՝ փոփոխելով ուսուցման գործընթացի և ուսումնառողների նկատմամբ մոտեցումները, մասնավորապես՝

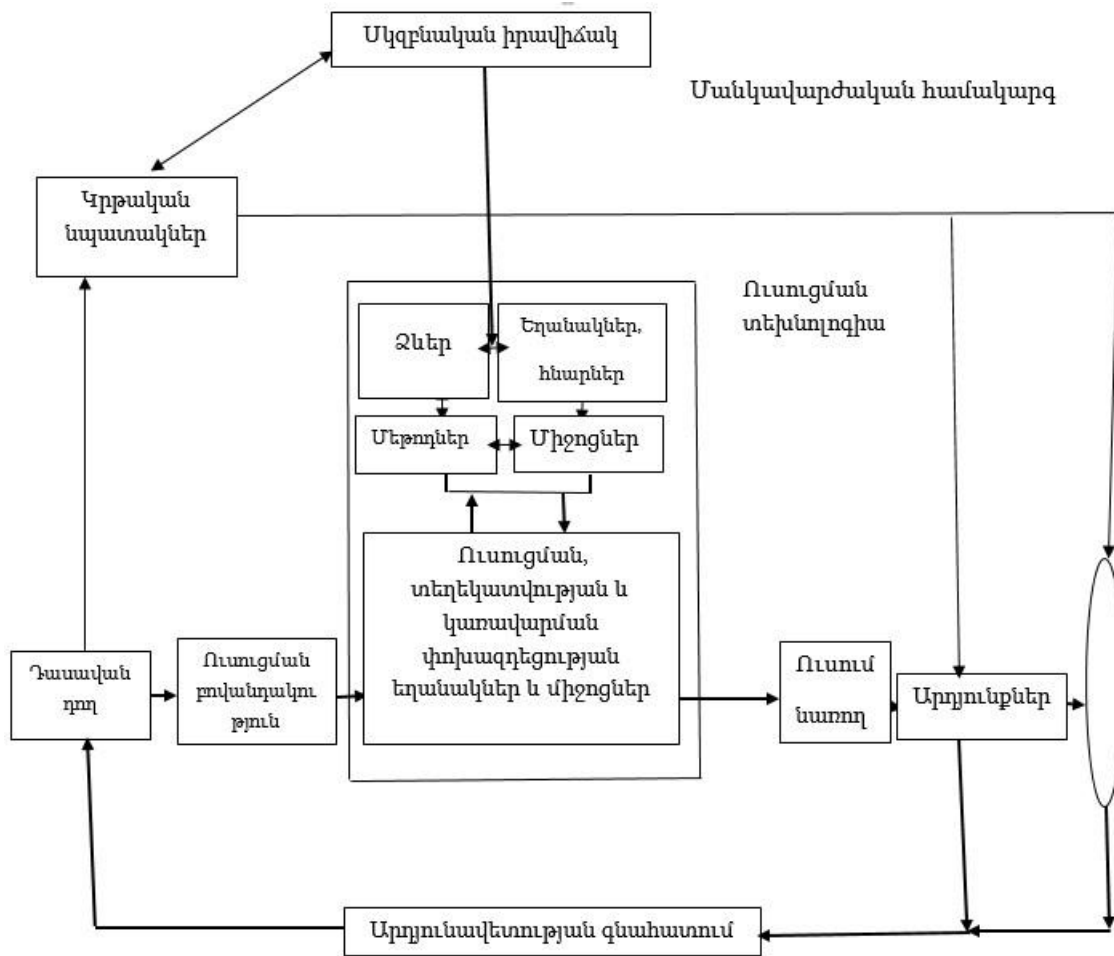
- կրթական գործընթացում կենտրոնական դեմքը հանդիսանում է ուսումնառողը, ոչ թե դասավանդողը,
- գլխավորն ուսումնական գործունեությունն է, և ոչ թե դասավանդումը,
- նախապատվությունը տվում է գիտելիքների ինքնուրույն ձեռքբերմանը և հատկապես կիրառմանը, և ոչ թե պատրաստի գիտելիքների մտապահմանը ու վերարտադրմանը,
- անհրաժեշտ է հաշվի առնել դպրոցականի անձի ֆիզիկական, մտավոր, բարոյական զարգացման ամբողջական և ոչ թե առանձին որակների յուրահատկությունները:

Այսպիսով՝ ժամանակակից ուսուցման տեխնոլոգիաների կիրառման շնորհիվ արմատապես փոխվել է դպրոցականի դերակատարությունը, նրա գործունեության բնույթը, ուսումնական գործընթացից ակնկալվող արդյունքները՝ հիմնական շեշտադրում կատարելով դպրոցականի ինքնուրույն ճանաչողական ուսումնական գործունեության վրա, գործնականում կիրառելի գիտելիքների ձեռքբերման վրա և հաշվի առնելով նրա անձնային, տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունները:

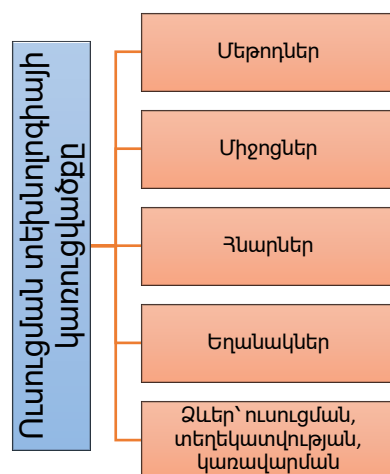
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Պետրոսյան Հ.Հ. Ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաներ: Եր.-ՋՈՆ, 2008-316 էջ
2. From principles into practice: MYP Published on behalf of the International Baccalaureate Organization, Geneva, 2014, p. 138.pdf
3. MYP: Individuals and societies guide, Published on behalf of the International Baccalaureate Organization, Geneva, 2014, p. 64, pdf
4. <http://ext.spb.ru/2011-03-29-09-03-14/79-genera-didactic-techniques/4899-2014-03-23-16-33-40.html>
5. <http://nsportal.ru/blog/shkola/obshcheshkolnaya-tematika/all/2011/11/04/sovremennye-pedagogicheskie-tehnologii>

Հավելված

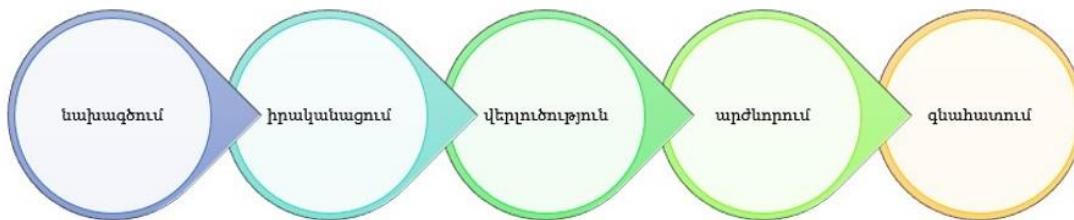

Նկար 1. Մանկավարժական համակարգի մոդելը

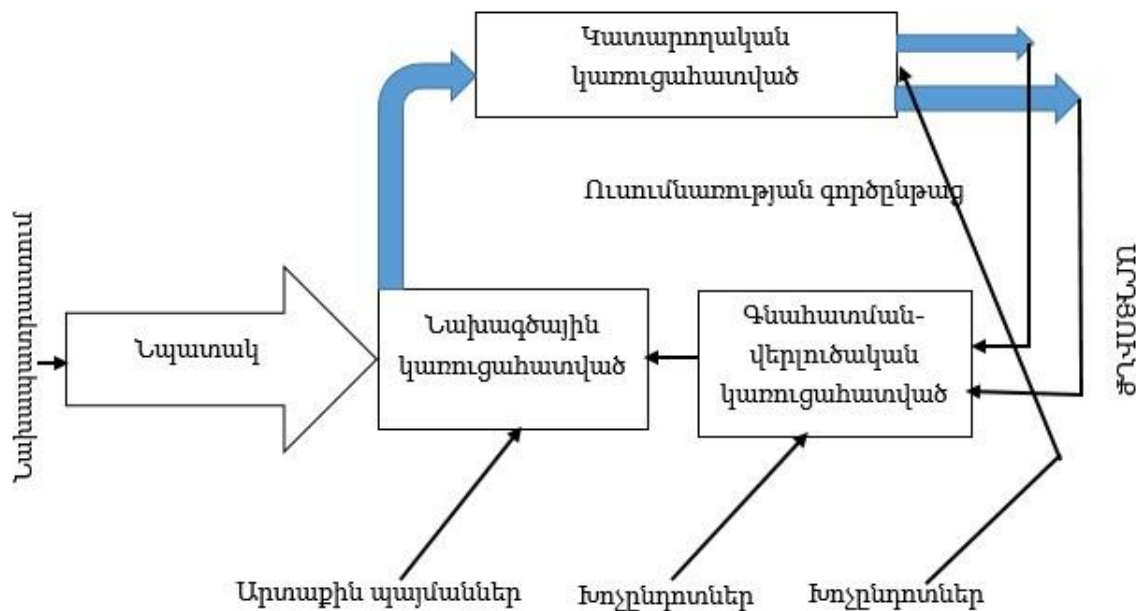
Նկար 2. Ուսուցման տեխնոլոգիայի կառուցվածքը՝ ըստ այն կազմող մասերի

Ուսուցման տեխնոլոգիա

Նկար 3. Ուսուցման տեխնոլոգիայի կառուցվածքը՝ ըստ գործառնությունների

Դասավանդման գործընթացը

Նկար 4. Ուսուցման տեխնոլոգիայի գործառնային կառուցահատվածը

Տեղեկություններ հեղինակի մասին՝

Մկրտումյան Անի Սեյրանի

Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ աշխարհագրության և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի ասպիրանտ, <<Շիրակացու ճեմարան>> միջազգային գիտակրթական համալիր>> ՓԲՀ, աշխարհագրության ուսուցչուհի,

Գիտական ղեկավար՝ Խ.Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ աշխարհագրության և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի պրոֆեսոր, աշխ. գ.թ.Մուրադյան Յուրիկ Հայկազի

Էլ.հասցե՝ animyan@mail.ru

Հոդվածը տպագրության է ներառվում խմբագրական կոլեգիայի անդամ, աշխ. գ. դ., Ա.Ռ. Ավագյանը: